

O razvojni uspešnosti naše politike.

Na nedavni proslavi ob obletnici osamosvojitve Slovenije smo imeli priložnost slišati dva govora. Prvega je imela predsednica države; bil je času primeren in razumen, je pa pri delu publike doživel negativen odziv. Drugega je imel Janša, predsednik vlade. Tudi nanj se je del publike večkrat, a to pot pozitivno odzval, mene pa je ena od njegovih razlag začudila. Povezana je z Janševo prvo vlado in o tem želim v naslednjih vrsticah nekaj več povedati.

Janša je vlado prvič vodil v letih 2004/08. Njegova politika se je takrat najbolj odrazila v divji privatizaciji (kupovanju) do takrat državnih podjetij, ki so jo neposredno predvsem izvajala njihova vodstva. Ta so si potrebni denar brez večjih težav sposojala pri domačih bankah, te pa so se tudi brez težav v obliki kratkoročnih kreditov obilno zadolževale v tujini. Predvsem za financiranje privatizacije in tudi nekaterih drugih podjetniških podvigov se je Slovenija v času Janševe vlade v tujini dodatno in pretežno kratkoročno zadolžila za 23 milijard evrov, kar ni veliko manj od takratnega letnega BDP-ja države. Pretežno so se zadolžile banke, medtem ko je bila država (javni dolg) pri tem le skromno udeležena. Ta izjemna količina tujega denarja je močno vplivala tudi na domače tržno povpraševanje, kar se je odrazilo v visoki rasti BDP-ja; ta se je v času 4 letne Janševe vlade realno povečal za 20% , kar je bil nedvomno izjemen dosežek.

Janši je, kot rečeno, vladni mandat potekel v letu 2008 in takrat se je tudi pričela splošna finančna kriza. Ta je prizdela ves zahodni svet, Slovenijo pa še prav izjemno zaradi njene velike zadolženosti v tujini v obliki kratkoročnih kreditov. Tuje banke-upnice so namreč zahtevale njihovo vračilo, česar pa naše banke niso zmogle. Te resne finančne zadrege smo potem nekaj let razreševali, pretežno s poceni razprodajo domačih bank in nekaterih podjetij tujemu kapitalu, nekaj podjetij pa je zaradi njih tudi propadlo. Naše banke so tako danes pretežno v tuji lasti in isto velja tudi za nekatera večja podjetja. To naši suverenosti ni v prid, otežuje pa nam tudi gospodarski razvoj. Skratka, Slovenija je v desetletju po letu 2008 doživljala razvojno tragedijo, ki je bila pretežno posledica nerazumnega zadolževanja v tujini v času prve Janševe vlade.

Naj se vrnem h govoru, ki ga je imel Janša na nedavni proslavi . Med drugim je povedal tudi naslednje. Razvoj Slovenije po osamosvojitvi naj bi bilo smiselno deliti v dva polčasa. Prvi polčas je bil razvojno izjemno uspešen in se je končal leta 2008 z iztekom mandata njegove vlade, v drugem polčasu, ki še traja, pa razvojno praktično nismo napredovali. Za slednje naj bi bila odgovorna levosredinska politika, saj je ta pretežni del drugega polčasa upravljala država. Janša torej za svoj velik uspeh šteje gospodarsko rast v času prve njegove vlade, ki je bila, kot smo rekli, ena od rezultatov takratnega nerazumnega zadolževanja v tujini. Za tragične posledice tega zadolževanja pa krivi vlade, ki so sledile njegovi. Taki njegovi razlagi ni mogoče pritrditi, ne gre pa prezreti, da je tudi zelo škodljiva, saj dodatno pogloblja nasprotja v naši politiki.

Janša ta čas politično opozicijo vabi, da se pridruži koaliciji v skrbi za uspešen prihodnji razvoj države. Predlog je nedvomno lahko koristen. Glede na to, kako je Janša na državni proslavi promoviral svoje upravljaljske uspehe in ocenil ravnanja opozicije, pa tudi sam dvomim, da je s predlogom mislil resno. Če bo namreč opozicija sodelovanje zavrnila – to verjetno tudi sam pričakuje -, bo to zanj še en dokaz o tem, kdo pri nas zavrača politično sodelovanje in s tem poleg drugega otežuje razvoj države.

Za zaključek le še to. Etika je eden ključnih dejavnikov uspešnega upravljanja države, te pa je v naši politiki vse manj. Dokler bo tako, bo Slovenija razvojno vse bolj zaostajala za državami, ki se jih učinkoviteje, to je razumno in pošteno upravlja.

Andrej Cetinski, Ljubljana